

μένων εις μίαν μορφήν ἀνθρωπίνην ἢ εἰς ἓν σῶμα ζῶον, ἢ μορφήν ζῶον εἰς σῶμα ἀνθρώπινον. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι εἶνε προῖον ἀσυναίσθητου τινος δυνάμειος, δημιουργημάτων παρὰ σίτων, ἅτινα κατατρώγουσι, ἐγκλείουσι, πνίγουσι τὸ κτίριον, τὸ ὁποῖον ἐμελλον νὰ κοσμήσωσι.

«Παντοῦ, ἐπὶ τοῦ προαυλίου, τοῦ ἀμυνοῦ μνημείου, κάτι τί φοικῶδες ἔρπει συγκεχυμένως. Καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον διατρέχει τὸν δύσμορφον ἐκεῖνον λαθῦρινθον, ὡς ἐὰν εἶχε συλλιφθῇ ὑπὸ πολὺποδος δυσμόρφου, ἐπὶ τοῦ ἀγριεμμένου μετώπου του, ὑπὸ τὸν ριψκίνδυνον πόδα του, αἰσθάνεται ὅτι ζῇ καὶ κινεῖται τὸ εἰδεχθὲς κτίριον» λέγει ὁ ποιητής.

3ος Κτίρια ἐκ μεταφερομένων ὑλικῶν. — Ἡ γλυπτική διατηρεῖ τὸν ἴδιον χαρακτήρα εἰς τὰ οἰκοδομήματα τὰ ὁποῖα ἐπικρατοῦσιν καὶ κατὰ τὴν τρίτην ἐποχὴν, εἰς ἣν ἀνάγονται τὰ κτίρια τὰ ἐκτισμένα ἐξ ὑλικῶν, ἅτινα μετεφέρονται ἄλλοθεν. Τὰ ὠραιότερα μνημεῖα τῆς ἐποχῆς ταύτης εἰς τὴν Ἰνδικὴν εἶνε εἶδη τύμβων κυκλοτερῶν ἀγόντων ἐπὶ ἐνὸς δώματος καὶ ὑπερκειμένων ἐνὸς θόλου καὶ προσωρισμένων νὰ περιλάβωσι τὰ λείψανα τοῦ Βούδδα.

Ὁ Ἀσάκας λέγουσιν ὅτι εἶχε διατάξει νὰ ἐγείρῃσιν περὶ τὰς 84,000 τοιούτων. Βραδύτερον πλησίον αὐτῶν ἤγειρον παγόδας, τῶν ὁποίων ὁ τύπος εἶχε διαδοθῇ, μετὰ τὴν βουδδικὴν ἢ βραχμανικὴν θρησκείαν, εἰς τὸ Θιβέτ, Ἀφγανιστάν, τὴν Κίναν, τὴν Ἰνδοκίναν, μέχρι τῶν νήσων τῆς Ὠκεανίας.

Αἱ παγόδες εἶνε τὸ σύνολον κτιρίων περιτοιχισμένων ὑπὸ ἐνὸς ἢ πλείστων περιθόλων. Περιέχουσιν πλείστα θυσιαστήρια· τὸ πυραμιδοειδὲς σχῆμα ἐπικρατεῖ ἰδίως εἰς τὰς θύρας.

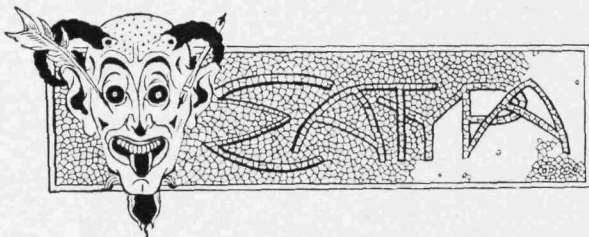
Ἐν Χιλαμπαρὰν ὁ ναὸς ὁ λεγόμενος «Ἐκατοντάστηλος» ἐπὶ παραδείγματι, ὅστις συνίσταται ἀπὸ στήλας συνηνωμένης κατὰ πλάκας, ἀναμινθήσκει κατὰ τὸ ὕψος τοῦ σχήματος Ἑλληνικὸν ἢ Αἰγυπτιακὸν ναόν. Μετὰ τὰς παγόδας, αἱ σπουδαιότεραι οἰκοδομαὶ τῆς Ἰνδικῆς, εἶνε αἱ δεξαμεναὶ διὰ τὴν διανομὴν τῶν ὑδάτων τῶν πόλεων, καὶ τὰ φρούρια, εἶδη ἀκροπόλεων ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων εὐρίσκονται αἱ διάφοροι οἰκοδομαί, κατοικίαι τῶν μοναρχῶν. Εἰς τὴν Κεουλάνην εὐρίσκομεν τὰ γιγαντώδη ἐρείπια Anaradjona Anuragraumon καὶ Pollanarona ἅτινα δύναται νὰ παραβληθῶσι κατὰ τὴν ἑκτασίαν τῶν μετὰ τὴν Βαβυλῶνα. Εἰς τὴν Anaradjona καταστραφεῖσαν κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα σώζονται 1,600 στήλαι τετράγωνοι ἐπὶ μιᾷ προσάψει τῆς πόλεως. Σχηματίζονται λοφίσκοι ἐκ πλίνθων μετὰ κλιμάκων καὶ σειρᾶς κίωνων. Ἐχουσιν ὡς ἑγγιστα 70 μέτρων ὕψος, καὶ 1,000 μέτρων περιόχην.

Ἰνδοκίνα.

Αἱ γαλλικαὶ κτήσεις εἰς τὴν Ἰνδοκίναν, ἔσ-

τρέψαν τὴν προσοχὴν τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τῶν ἀπερράντων ἐρείπιων τῆς πρωτεύουσας Angkor, τῆς ὁποίας ὁ περίβολος δὲν εἶνε ὀλιγώτερος τῶν 14 καὶ ἡμίσεως χιλιομέτρων. Ὁ περίβολος οὗτος ἀνοίγεται διὰ πέντε θυρῶν συνδεδεμένων διὰ γεφυρῶν μεγαλοπρεπῶν. Περικλείει τὰ λείψανα πλείστων ἀξιοθαυμάστων κτιρίων, μεταξὺ τῶν ὁποίων μεγίστη παγόδα, ἥ ὁ περίβολος ἔχει ἑκτασίαν πέντε καὶ ἡμίσεως χιλιομέτρων.

(Ἔπεται συνέχεια)

ΟΙ ΚΑΛΑΙΤΕΧΝΑΙ ΜΑΣ. **Η. Μαθιόπουλος.**

ΑΒΥΣΣΟΙ

ΗΛΙΟΣ

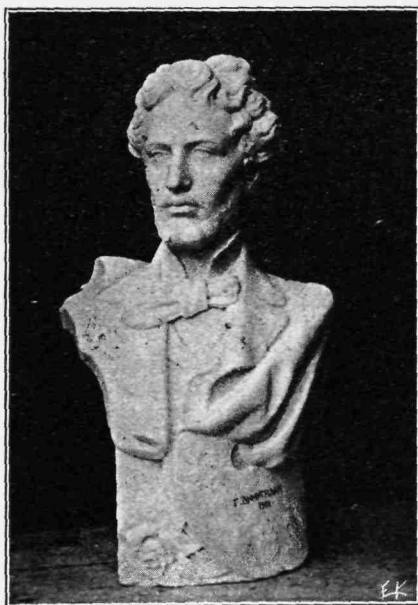
Βλέπω τὸν ἥλιο ποῦ γλυκοσκάζει
Ἀγνάντια μου ἀπ' τὸ βουνὸ
Καὶ μ' ἓνα βλέμμα του κυττάζει
Γῆ, Θάλασσα καὶ Οὐρανὸ.

Κι' ὄνειρα χύνει, ὁροὺς σταλάζει
Στὸν Κόσμο τὸ νυχτερινὸ
Ὁ ἥλιος τώρα ποῦ χαράζει
Ἀπ' τὸ θεόρροτο βουνὸ

Βλέπω τὸν ἥλιο ποῦ γλυκοσκάζει
Ἀγνάντια μου ἀπ' τὸ βουνὸ
Καὶ κάτι μέσα μου σπαράζει
— Τί ἔχω τάχα καὶ πονῶ ;

ΚΡΥΦΟΣ ΠΟΝΟΣ

Γι' αὐτὴ τὴ μαύρη μου ψυχὴ
Τί ἔχω ὑποφέρει
Κανένας δὲν τὸ ξέρει,
Καὶ γιὰ τὴ μαύρη μου καρδιά
Τί ἔχω περασμένα
Ἀλλοῖμονο σὲ μένα !

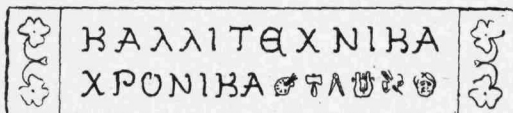

Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ. Προτομή Κ. Κρήτη.

Χωρίς καρδιά. χωρίς ψυχή
Πώς ήθελα νά ζούσα!
'Αχ! πόσο έποθοῦσα
Τὴ μαύρη λύπη, τὴ χαρά
Ποτὲ νὰ μὴ γροικοῦσα,
Σὰν τὸ δενδρὶ νὰ ζοῦσα.

Γι' αὐτὴ τὴν ἀτιμὴν ψυχή
Τί ἔχω ὑποφέρει
'Ενας Θεὸς τὸ ξέρει,
Καὶ γιὰ τὴ μαύρη μου καρδιά
Τί ἔχω περασμένα
'Αλλοῖμον' ἀπὸ μένα!

Μ. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗ

ΕΝ Ζακύνθῳ πρὸς τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τῆς λεγομένης Σαλιτσάδας παρὰ τῷ Ἀγίῳ Νικολάῳ εἰς τὸ Ψήλωμα-νῦν ὁδὸν Φιλικῶν-ἄγουσαν εἰς τὸ Τσιλιθὶ εἰς θέσιν Μαρμαρία καὶ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ γηλόφου Ἀκρωτήρι καὶ ὠρισμένως εἰς τὴν τοποθεσίαν «'ς τοῦ Μπέμπου», φαίνονται τὰ λείψανα σπηλαίου ἔχοντος τὴν σήμερον πλάτος ἑπτὰ μέτρων καὶ μῆκος τεσσάρων καὶ κατὰ τὴν εἰσόδον ὀλίγα λείψανα κτιρίου δηλοῦντος ὅτι ἡ εἰσὸς ἦτο κτιστή. Ἐν τῷ σπηλαίῳ τούτῳ ἀγνώστῳ εἰς πλείστους καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἀείμνηστον ἱστορικὸν Χιώτην ὑπῆρχεν ἐκκλησίδιον ἀφιερωμένον εἰς τὴν Ἀγίαν Αἰκατερίνην. Τὸ θυσιαστήριον τοῦτο ἦτο παλαιότατον καὶ ἔνεκα τῆς γεωλογικῆς κατασκευῆς τοῦ γηλόφου, ὄντος πλειοκαίνου

διαπλάσεως, ἔπαθε πολλὰ ἐκ τῶν σεισμῶν, οἵτινες τέλος ἔκαμον τὸ σπήλαιον ὄχρηστον, διὰ θυσιαστήριον. Ἐπὶ τῆς εἰσόδου ὑπῆρξεν ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή:

Ἱερώνυμος Ἀθηναῖου τοῦ Σηκοῦρου
συμβιον ἀνάκτισμα ἐν ἔτει α χ α'

Ἡ εἰστιχὸς αὕτη ἐπιγραφή δηλοῖ ὅτι τὸ ἐν τῷ σπηλαίῳ ἐκκλησίδιον ἀνφοδομήθη τῷ 1620. Εὐτυχῶς ἡ ἐπιγραφή σώζεται τὴν σήμερον εἰς ἀνώφλιον, μελανόν ἐκ τοῦ καπνοῦ, πενιχροτάτης οἰκίας πτωχοῦ χωρικοῦ κειμένης ὀλίγα βήματα μακρὰν τοῦ σπηλαίου. Ὁ συνθέσας τὴν ἐπιγραφὴν θὰ ἦτο ἀνὴρ λόγιος. Ἡ διὰ τοῦ η γραφὴ τοῦ κυρίου ὀνόματος Σηκοῦρος, ὡς γράφεται ἐν τῇ ἐπιγραφῇ εἶνε ὀρθότερα τῆς διὰ τοῦ υ ὡς συνήθως γράφεται ὁ Συγοῦρος, ἀφοῦ τὸ φραγκικὸν γράφεται Segur. Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ὑπάρχει καὶ ἡ λέξις ἀνάκτισμα=ἀνοικοδόμησις, λέξις μὴ ὑπάρχουσα οὔτε εἰς τὸ λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης τοῦ Λιδδέλλου καὶ Σκώττου, κατὰ τὴν λαμπρὰν ἔκδοσιν τὴν κατ' αὐτὰς γενομένην μετὰ προσθηκῶν ἐν Ἀθήναις, οὔτε εἰς τὴν Συναγωγὴν νέων λέξεων ὑπὸ τῶν λογίων πλασθεῖσῶν τοῦ μακαρίτου φίλου Στεφάνου Α. Κυμανούδη. Ἀφοῦ ἔχουμεν τὸ ῥῆμα ἀνακτίζω δὲν εἶνε ἀπορριπτέον καὶ τὸ ὄνομα ἀνάκτισμα.

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

Γ. ΒΙΤΑΛΗΣ

Ἡ «Πινακοθήκη» ἔγραψε ἐν τῷ προηγουμένῳ αὐτῆς φύλλῳ ἐπιμνημοσύνης λέξεις περὶ τοῦ θανόντος ἐπιφανοῦς γλύπτου Βιτάλη καὶ ἰδίᾳ περὶ τοῦ τελευταίου τοῦ ἔργου, τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ἀβέρωφ.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἤδη τῆς δημοσιεύσεως τῆς